

Ministerie van Defensie

CHEF VAN DE GENERALE STAF / BEVELHEBBER DER LANDSTRIJDKRACHTEN

Dit stuk mag niet worden vermenigvuldigd dan met toestemming van Hfd Afd Inl/Veil

Afdeling/~~Sectie~~ Inlichtingen / Veiligheid

EX.NR.:

Postadres: Thérèse Schwartzstraat 15
Telefoon: 070-245370 / ~~070-288735~~

G E H E I M

Men wordt verzocht bij beantwoording, datum en nummer van deze brief nauwkeurig te vermelden

uw kenmerk

uw brief van

ons nummer

's-Gravenhage,

081/ 5/W/76/Geh

21 JULI 1976

bijlagen:

Aan

onderwerp: Maandoverzicht juni 1976

verzendljst

Hierbij bied ik U het maandoverzicht over de maand juni 1976 aan, samengesteld door de Sectie Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van mijn Staf.

Te Uwer informatie moge dienen, dat het maandoverzicht over juli 1976 zal worden gecombineerd met dat over augustus;

verschijningsdatum: 1^e helft van september.

DE CHEF VAN DE GENERALE STAF
VOOR DEZE
HET WND HOOFD VAN DE SECTIE INLA
DE LUITENANT-KOLONEL

G.J. MAARSEVEEN.

G E H E I M

GEHEIM

EX nr

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
GENERALE STAF
AFD INLN/VEIL**

MAANDOVERZICHT

juni 1976

GEHEIM

MAANDOVERZICHT

JUNI 1976

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

INHOUDSOPGAVEblz.nrSAMENVATTING

1. Oost-Europa	1
2. Midden Oosten/Afrika	1
3. Verre Oosten	1

DEEL I: Oost-EuropaHoofdstuk A: Politiek

1. <u>Warschaupakt</u>	
a. Voorbereidingen voor Europese cp-en conferentie	2-4
b. Bijeenkomst van hoofden van Politieke Directoraten in strijdkrachten van het WP	4-5
2. <u>Sovjet-Unie</u>	
a. Bezoek van Politbureaulid Kulakov aan Mongoolse partijcongres	5-6
3. <u>DDR</u>	
a. Het IXe Partijcongres van de SED-Algemeen	6-8
b. Militair-politieke uitspraken op het 9e SED Partijcongres	8-13
4. <u>Joegoslavië</u>	
a. Het mogelijke annuleren door Joegoslavië van wapenaankopen in de VS	13-15

Hoofdstuk B: Economie

1. Samenvatting	16
2. Sovjet-Unie	
a. Gevolgen van de slechte graanoogst 1975	16-18
3. Conclusie	18

Hoofdstuk C: Landstrijdkrachten

1. Activiteiten	
a. Algemeen	19
b. "SEVER"	19
c. "GRANIT 76"	19
d. Tijdelijk verboden gebied	19
e. Polen	19
f. Tsjechoslowakije	19
TVG nr 10/75	20
2. DDR/GSVG	
a. Tsjechisch pontonbrug mat in de GSVG	21
b. Sterkte en uitrusting van het o/i amfibisch bataljon/3 Stootleger	21-22
c. o/i Zwaar tankbat/3 Stootlr	22-23
3. Het gevecht in bos- en moerasgebieden	23-24

DEEL II: Midden Oosten/Noord-Afrika

1. Samenvatting	
a. Libanon	25
2. Libanon	25-30

Geheim

SAMENVATTING1. Oost-Europa

- Bij de meest recente voorbereidingen voor de Europese CPn conferentie welke inmiddels op 29 en 30 juni jl. te Oost-Berlijn is gehouden is het ideologische Sovjet standpunt t.a.v. het "proletarische internationalisme" vooral door toedoen van Joegoslavië (schijnbaar) buigzamer en meer verdraagzaam geworden.
- Even tevoren werd bekend dat Joegoslavië voorshands afziet van wapenaankopen in de VS.
- Op het Mongools partijcongres betoonde de Mongoolse CP zich zo mogelijk nog militanter t.o.v. China dan de USSR.
- Uit op het 9e-SED congres gedane uitspraken blijkt o.m. dat:
 - militaire samenwerking met niet tot het WP behorende socialistische staten mogelijk wordt geacht, en
 - het "imperialisme" (= het Westen) nog steeds gevaarlijker wordt geacht dan China.
- De slechte oogstresultaten in de Sovjet-Unie gedurende 1975 hebben op korte termijn nadelige consequenties voor het voedselpakket terwijl op langere termijn de Sovjet betalingsbalans en investeringspolitiek nadelig beïnvloed zullen worden. Hierbij kan een vertraging in de wapenproductie programma's optreden; waarschijnlijker lijkt een vermindering in het aandeel van de investeringen t.b.v. de consumptie goederensector.
- De oefen- en opleidingsactiviteit bij de WP landstrijdkrachten vertoont de een voor de tijd van het jaar normale intensiteit.

2. Midden Oosten/Afrika

De strijd in Libanon heeft de verdeeldheid in de Arabische gemeenschap groter gemaakt dan ooit; de Syrische interventie in Libanon kwam voor de Sovjet-Unie ook als een fait-accompli.

3. Verre Oosten

Op het Indisch subcontinent en in Z.O. Azië gaat de strijd tussen de Sovjet-Unie en China om het verkrijgen van invloedssferen voort.

Recente personeelsmutaties in de Chinese topleiding zullen naar verwachting geen invloed hebben op China's buitenlandse politiek of in haar houding t.o.v. de Sovjet-Unie en in haar relaties met het Westen.

DEEL I: Oost-EuropaHoofdstuk A: Politiek1. Warschaupakt

Confidentieel

a. De voorbereidingen voor de Europese cp-en conferentie

Op 10 en 11 juni vond in Oost-Berlijn de bijeenkomst van de redactie-commissie plaats welke al sinds meer dan anderhalf jaar bezig is met de voorbereiding voor de conferentie van Europese cp-en.

"Neues Deutschland" van 14 juni bevatte over deze bijeenkomst een kort bericht waarin gezegd werd dat de redactiecommissie haar werk had onderbroken, "um allen Teilnehmern die Möglichkeit zu geben, die Zentralkomitees ihrer Parteien über die Ergebnisse der geleisteten Arbeit zu informieren. Die Redaktionskommission setzt in Kürze ihre Arbeit fort".

Kort voor het afsluiten van de verslagperiode werd bekend gemaakt dat de langverwachte conferentie van de Europese cp-en op 29 en 30 juni te Oost-Berlijn zal worden gehouden.

(B-2) (W)

Commentaar: Indicaties dat de conferentie van Europese CP'n, zo kort na de bijeenkomst van de redactiecommissie, zal plaatshebben werden in de periode van 4 tot 15 juni vooral in Joegoslavië gevonden.

Nog tijdens het bezoek van de Sovjet CC-secretaris, Katushev, van 4-8 juni aan Belgrado, circuleerden er berichten dat Tito niet wilde toegeven aan de druk van de SU om concessies te doen. Direct na het bezoek van Katushev, die ook een persoonlijke boodschap van partijleider Brezhnev aan Tito overhandigde, vertrokken de Joegoslavische partijfunctionarissen Dolanc en Kentovic voor overleg met resp. de Italiaanse en Roemeense cp-en, die o.a. met de Joegoslavische partij verzet bieden tegen de lijn van de CPSU.

Naar aanleiding hiervan berichtte o.a. de FAZ op 9 juni dat Belgrado zich tegen groeiende Sovjet druk verzette. Op dezelfde dag echter zei het Joegoslavische lid van het partijpresidium tevens vakbondsvoorzitter, Spiljak,

ten overstaan van een paar Westelijke diplomatieke vertegenwoordigers dat een acceptabel compromis met Moskou zou zijn gesloten.

Vervolgens zei de Joegoslavische vertegenwoordiger bij de voorbereidingen voor de Europese cp-en conferentie, Grlickov, na afloop van de bijeenkomst op 10 en 11 juni in Oost-Berlijn, dat de eerstvolgende 10 dagen door de individuele partijleidingen gebruikt zouden worden voor intern beraad en bilaterale consultaties, bedoeld om een consensus over substantiële zaken te bereiken.

Hoewel Tanjug nog vóór deze uitlatingen van Grlickov gemeld had dat niet met name genoemde waarnemers de opschorting van de beraadslagingen van 10 en 11 juni als verder bewijs voor voortbestaande fundamentele meningsverschillen beschouwden, kreeg het plotseling ontstane optimisme op 14 juni verder gestalte in de vorm van een artikel in het Joegoslavische dagblad "Politika". Hierin werd gezegd dat de SU "steeds buigzamer en zelfs verdraagzamer" deelneemt aan het ideologisch debat over het proletarisch internationalisme. Zoals bekend vormt dit sleutelbegrip een van de grote twistpunten tussen enerzijds de CPSU en de haar loyale partijen, en anderzijds de Joegoslavische, Roemeense en sommige grote Westerse cp-en. In "Politika" werd als "bemoedigende doorbraak" een artikel in het Sovjet tijdschrift "Novoje Vremja" beschouwd, waarin het recht van elke partij op zelfstandige besluiten erkend wordt en hegemonie van de hand wordt gewezen.

"Politika" voegt hier echter aan toe dat er nog geen topfiguur in de CPSU bereid is gebleken een uitspraak te doen waaruit een vermindering van Moskou's aanspraak op een leidende rol zou kunnen worden afgeleid.

Afgewacht moet nu worden op welke wijze de Joegoslavi-
sche, Roemeense, Italiaanse, Franse en Spaanse cp-en
hun kennelijk met de CPSU gesloten compromis inzake
twistpunten als bijv. de mate van verbindendheid van het
slotdocument, de opvatting over "proletarisch internatio-
nalisme" en het al dan niet ter sprake brengen/veroorde-
len van revisionistische stromingen (China), gestalte
zullen geven.

Confidentieel b. De bijeenkomst van de hoofden van de Politieke Directoraten in
de strijdkrachten van het WP

Op 21 juni begon te Varna (Bulgarije) een conferentie van de leiden-
de politieke officieren van de strijdkrachten van het Verdrag van
Warschau. Aanwezig waren:

- Sovjet-Unie : Lrgen Yepishev
- DDR : Adm. Verner
- Polen : Genmaj. Szaczilo
- Tsjechoslowakije : Ltgen Horacek
- Hongarije : Genmaj Karpati
- Roemenië : Genmaj Gomoiu
- Bulgarije : Kolgen Kosev

(B-2) (R) (G)

Commentaar: Bijeenkomsten van deze aard vinden normaal éénmaal per
jaar plaats.

Doel ervan is het op elkaar afstemmen van de activitei-
ten op het gebied van de politiek-ideologische vorming
in de strijdkrachten. Aangenomen mag worden dat in dit
kader de (vermeende) gevolgen van de CVSE-slotverklaring,
zoals een eventuele vermindering van de waakzaamheid,
onderwerp van gesprek zijn geweest.

Ook werden waarschijnlijk de resultaten en opdrachten
van de in de afgelopen tijd gehouden partijcongressen
in diverse Oost-Europese landen besproken.

Volgens onbevestigde berichten zou ook de houding van
de bevolking in de NSWP-landen waar Sovjet strijdkrach-
ten gelegerd zijn aan de orde gekomen zijn. In verband
hiermee zou het Hongaarse Ministerie van Defensie de

opdracht gegeven zijn om hierover ten spoedigste rapport uit te brengen. Waarom speciaal dit laatste onderwerp ter sprake zou zijn gekomen is d.z.z. niet bekend. In ieder geval ontbreken meldingen betreffende recente problemen op dit gebied.

2. Sovjet-Unie

Confidentieel

a. Het bezoek van Politbureaulid Kulakov aan het Mongoolse partijcongres

Op 13 juni arriveerde in Ulan-Bator het Politbureaulid, Kulakov, aan het hoofd van de Sovjet-delegatie naar het 17e congres van de Mongoolse Revolutionaire Volkspartij.

De Sovjet-delegatie bestond o.a. uit CC-secretaris Katushev; de 1e secretaris van Tadzjikistan, Rasulov; de 1e secretaris van Kraykom Krasnoyarsk, Fedirko; en Rusakov, die naast Alexandrov-Agentov een van Brezhnev's persoonlijke adviseurs is, maar die in de pers alleen als lid van het CC van de CPSU werd aangekondigd. Naast het partijcongres nam de Sovjet-delegatie ook deel aan verschillende ceremonies. Kulakov overhandigde bij één hiervan aan de Mongoolse partijleider, Tsedenbal, een van diens handtekening voorziene foto van Brezhnev in Maarschalkuniform.

Het Mongoolse partijcongres werd door delegaties uit 60 landen bezocht en bracht geen verrassingen.

Enigszins opvallend was het dat de passages over de VRC in de redevoeringen van Tsedenbal en Kulakov in die zin van elkaar verschilden, dat Kulakov naast bittere beschuldigingen ook verklaarde dat "de SU zich voor een normalisering van de betrekkingen met China inzet".

(B-2) (R) (W)

Commentaar: 1. Sinds partijleider Brezhnev kennelijk het aantal van zijn protocolaire verplichtingen heeft teruggebracht, hebben drie andere Politbureauleden een aantal van deze verplichtingen overgenomen.

Zo bezocht Suslov het Cubaanse partijcongres in december '75 en het SED-congres in mei j.l., Kulakov het Bulgaarse partijcongres in maart en nu het congres van de Mongoolse partij, en Kirilenko het Franse partijcongres begin dit jaar en het Tsjechoslowaakse in april.

2. De opwaardering van de ideologische componenten in de Sovjet politiek, komt in de personele sfeer tot uitdrukking in het vermeerderde gewicht van de ideoloog Suslov en de CC-secretaris Ponomarev. Suslov gold in Moskou altijd al als een groot aanhanger van de DDR en haar belangen (hetgeen opnieuw in een restriktieve Berlijn-politiek tot uitdrukking zou kunnen komen). Ook tegen die achtergrond is zijn bezoek aan het SED-partijcongres te bezien. Zijn bezoek aan Cuba in december '75 kan direkt gekoppeld worden aan de beklemtoning van het "revolutionaire proces in de wereld" en "de steun aan de bevrijdingsbewegingen" op het 25e CPSU congres in febr j.l. dat door Suslov werd geopend.
- De onder punt 1 vermelde bezoekenlijst aan partijcongressen lijkt ook aan te geven dat de positie van de landbouw-specialist Kulakov sterker is geworden.
3. De felle beschuldigingen van de Mongoolse partijleider Tsedenbal aan het adres van China ("de Maoïsten geven zich alle moeite om de ontspanning te ondermijnen, wantrouwen en vijandschap tussen de staten te zaaien, en een thermonucleaire wereldcatastrofe te provoceren") lijken mede bedoeld te zijn ter wille van een fase "Abgrenzung" tussen enerzijds de Chinese bevolking in de grensgebieden en anderzijds Mongolië en de Centraal-Aziatische Sovjet-republieken waar de Chinese radiopropaganda op is geconcentreerd.

3. DDR

Geheim

a. Het IXe Partijcongres van de SED-Algemeen

Het van 18 t/m 22 mei gehouden IXe partijcongres van de SED volgde het patroon van de eerder dit jaar gehouden congressen in de SU en andere Oosteuropese landen in die zin, dat de tot dusver aan het bewind zijnde leiding in haar macht bevestigd werd en de nadruk op de continuïteit van het tot dusver gevolgde beleid lag.

Het congres nam een nieuw partijstatuut en programma aan, waarvan de ontwerpvoorstellen in januari al gepubliceerd waren. Het programma stelt dat de DDR haar "historische taak" alleen in samenwerking met de SU en de andere communistische landen kan volbrengen,

en bevat voorts een ondubbelzinnige steun aan de Sovjet opvatting over "proletarisch internationalisme" en voor de verdere economische integratie tussen de landen van de CEMA.

Honecker's rede op 18 mei bevatte weinig verrassende elementen, m.u.v. wellicht zijn krachtige aanval op de "revanchistische krachten in de BRD" die sterker zouden zijn geworden en die een obstakel vormen voor de mogelijkheden om tot goede relaties te komen tussen de BRD en de DDR.

Zowel Honecker als Suslov, die de CPSU vertegenwoordigde, benadrukten de steeds nauwere banden tussen de SU en de DDR.

Beiden spraken hun steun uit voor de op handen zijnde Europese cp-en conferentie.

Honecker zei ook dat behoefte was ontstaan aan het houden van een nieuwe wereldconferentie van cp-en, een idee dat ook door partijleider op Zhivkov op het Bulgaarse partijcongres van eind maart en op het in juni gehouden partijcongres in Mongolië door partijleider Tsedenbal werd ondersteund en dat primair bedoeld lijkt om de positie van de CPSU t.o.v. de VRC in tal van opzichten te versterken. Honecker's rede bevatte ook een scherpe aanval op de Chinese leiding; dit voorbeeld werd op het congres nagevolgd door alle Oost-europese sprekers m.u.v. de Roemeense en Joegoslavische vertegenwoordigers.

Het deel dat ging over de sociale, culturele en ideologische politiek van de SED volgde de te verwachten lijn waarbij vooral opviel dat sterk de nadruk werd gelegd op de "dictatuur van het proletariaat" als de enig mogelijke staatsvorm gedurende de overgang van kapitalisme naar communisme.

In dit verband kan er aan worden herinnerd dat met name de Franse cp begin dit jaar in het nieuws kwam doordat zij dit begrip uit haar partijstatuten schrapte. Ook dit is met het oog op de toekomstige evaluatie van de resultaten van de Europese cp-en conferentie een niet oninteressant gegeven. De passage in Honecker's rede over de DDR's "socio-politieke demarkatie van de BRD" reflekterende de, bij de SED-leiding, voortdurend aanwezige zorg en aandacht voor de consolidatie en uitbreiding van de eigen identiteit van de DDR.

In de personele sfeer toonden de aanvullingen van het Politbureau aan dat Honecker een voorkeur heeft voor mensen met een langjarige bestuurlijke ervaring. Alle 16 zittende leden van het Politbureau

werden n.l. herkozen, terwijl voorts 3 kandidaat-leden tot volwaardig Politbureaulid werden bevorderd.

Dit zijn de eerste partijsecretaris van Berlijn, Naumann, de eerste partijsecretaris van Halle, Felje, en de Minister voor Staatsveiligheid, Mielke.

Als kand. Politbureaulid zijn nu benoemd de SED-secretaris voor organisatie-vraagstukken, Dohlus, de leider van de jeugdorganisatie FOJ, Krsuz, en de eerste partijsecretaris van het district Cottbus, Walde.

In het Centraal Comité hadden voor de NVA tot dusver Mindef Hoffmann (die ook Politbureaulid is) en zijn plaatsvervanger, Kessler, zitting.

Hieraan is nu nog een andere plv. Mindef Kolgen. Stechbarth als kandidaat CC-lid toegevoegd. Van het Politieke Hoofddirectoraat van de NVA had tot dusver de chef van die afdeling, Admiraal Verner, zitting. Hieraan is nu als kandidaat-lid toegevoegd Verner's plaatsvervanger, Generaal-Luitenant Brünner.

Ook het Ministerie voor Staatsveiligheid is nu sterker in het CC vertegenwoordigd, hetgeen ook en met name geldt voor het diplomatieke apparaat van de DDR. Nieuw is, dat de ambassadeurs in de buurlanden BRD, Polen en Tsjechoslowakije als kandidaat-lid in het CC werden opgenomen.

Tot slot zij nog vermeld dat Honecker niet langer als "eerste secretaris" zal worden aangeduid maar als "secretaris-generaal".
(B-2) (R) (W) (G)

b. Militair-politieke uitspraken op het 9e SED-Partijcongres

Uit de rede van partijleider Honecker konden onder het hoofd

"Der zuverlässige Schutz der sozialistischen Arbeiter- und Bauern-Macht" de volgende uitspraken worden opgetekend:

"Angesichts der unverminderten Aggressivität des Imperialismus, des von den herrschenden imperialistischen Kreisen forcierten Wettrüstens, der hartnäckigen Versuche, den Entspannungsprozess zu hintertreiben, ist und bleibt auch für die DDR die unablässige Stärkung der Verteidigungsbereitschaft eine entscheidende Garantie dafür, den Frieden dauerhaft zu sichern und günstige Bedingungen für die weitere Gestaltung der entwickelten sozialistischen Gesellschaft und die Schaffung grundlegender Voraussetzungen für den Übergang zum Kommunismus zu gewährleisten. Jedes Nachlassen in der Wachsamkeit, jede einseitige Verringerung der militärischen Stärke des Sozialismus würden den imperialistischen Gegner in seinen aggressiven Absichten geradezu ermuntern".

Even verder volgt dan een passage over de taakstelling van de NVA:

"Der militärische Klassenauftrag der NVA besteht darin, Schulter an Schulter in fester Waffenbrüderschaft mit der ruhmreicher Sowjetarmee und den anderen sozialistischen Bruderarmeen

- die sozialistische Ordnung und das friedliche Leben der Bürger der DDR und aller Staaten der sozialistischen Gesellschaft zuverlässig gegen alle Angriffe der aggressiven Kräfte des Imperialismus und der Reaktion zu schützen
- die Unverletzlichkeit der Staatsgrenzen, des Territoriums der DDR zu gewährleisten und
- durch eine hohe Kampfkraft und ständige Gefechtsbereitschaft jederzeit bereit und fähig zu sein, imperialistische Aggressionen abzuwehren und den Gegner entscheidend zu schlagen".

Uit de rede van Minister van Defensie Hoffmann vielen de volgende significante uitspraken te noteren:

"Das Ringen um hohe Kampfkraft und Gefechtsbereitschaft diene und dient dem Ziel, den Krieg als Mittel zur Lösung strittiger Fragen in den Beziehungen zwischen den Staaten auszuschliessen, wie es im Rechenschaftsbericht heisst. Das ist kein Widerspruch Gestützt auf die internationalen Erfahrungen des Sozialismus, hat sich unsere Partei zur Richtschnur gemacht, dass die Kräfte des Friedens stärker sein müssen als die den Krieg vorbereitenden Imperialisten".

Vervolgens schetst Hoffmann een uitgebreid "Feindbild" van de NAVO in het algemeen, en de BRD en de Bundeswehr in het bijzonder:

"Dieses laufend modernisierte und verstärkte militärische Potential des Imperialismus soll auch wirksam werden. Die aussen- und militärpolitischen Experten verkünden heute ganz offen "dass das strategische Gleichgewicht grössere Möglichkeiten für die Ausübung von regionalem Druck bietet". Es gelte, die Macht der Sowjetunion und der mit ihr verbündeten Staaten in der ganzen Welt durch eine Kombination politischer, militärischer und wirtschaftlicher Mittel einzuschränken sowie China in die entsprechenden Massnahmen im Fernen Osten einzubeziehen".

Hierop wordt de leiding van de Bundeswehr ervan beschuldigd in ijltempo" das entsprechende europäische Konzept für diese neue vorlaute anti-sozialistischer Globalstrategie der USA" te ontwikkelen.

"Mit dem Hinweis auf die zunehmende amerikanische Präsenz in Europa betonte der BRD-Verteidigungsminister die Notwendigkeit, die "Muskeln" der Bundeswehrdivisionen durch "Qualitätsspritzen" zu stärken. "Nicht an der Anzahl der Divisionen", so Herr Leber, "werde voraussichtlich im nächsten Jahr fünf das Gleichgewicht der Kräfte gemessen, sondern an der technischen Leistung und der Fähigkeit, die Fortschritte der Technologie in militärische Abwehrkraft umzusetzen".

De citaat laat Hoffmann volgen door de volgende waarschuwing:

"Die Bundeswehrführung tritt allerdings in die Fußstapfen ihrer historischen Vorgänger aus der faschistischen Wehrmachtführung, wenn sie die Rechnung so offenkundig ohne den Wirt macht und ernsthaft glaubt, eine militärtechnische Überlegenheit über die Sowjetarmee und die anderen Streitkräfte des Warschauer Vertrages erringen zu können".

(B-2)(W)

Commentaar: - Het onderstreepte deel van het tweede citaat uit Honecker's rede lijkt een uitbreiding van de militaire coöperatie tot andere landen dan alleen die, welke tot het WP behoren, te omvatten, omdat hier sprake is van de socialistische broederlanden. Hierbij kan opgemerkt worden dat de Sovjet partijleider Breznev op het 25e Congres van de CPSU de volgende landen (in alfabetische volgorde) naast de SU onder het begrip "socialistische broederlanden" schaarde: Bulgarije, Cuba, de DDR, Joegoslavië, de Koreaanse Democratische Volksrepubliek, de Mongoolse Volksrepubliek, Polen, Roemenië, Tsjechoslowakije, Hongarije en Vietnam.

Uit de context van zowel Honecker's als Breznev's redevoeringen op hun resp. partijcongressen wordt duidelijk dat in deze socialistische statengemeenschap de samenwerking niet alleen de verdediging van het territorium geldt, maar ook die van de interne sociale orde, hetgeen m.a.w. neerkomt op de bevestiging van de zgn. Breznev-doctrine, de leer van de beperkte soevereiniteit op basis van zulke kernbegrippen als

proletarisch (de ondergeschiktheid van cp-en aan de CPSU) en socialistisch (de ondergeschiktheid van de NSWP-landen - en mogelijk nu ook andere communistische landen - aan Moskou). E.e.a. zou wellicht kunnen verklaren dat o.a. Joegoslavië inzake de Europese cp-en conferentie zo hardnekkig heeft vastgehouden aan een totaal andere opvatting van het "proletarisch internationalisme" en deze het liefst in officiële documenten zou zien vastgelegd.

In dit verband kan nog worden opgemerkt dat van militaire zijde in het WP in mei een artikel verscheen van de Tsjechische plv. MinDef, Kucera, waarin deze het WP prees als een van de garanten voor zowel Tsjechoslowakije's veiligheid als van het gehele socialistische wereldsysteem. Het verdient alle aandacht of uitspraken in deze zin in de nabije toekomst met groter frequentie kunnen worden geconstateerd.

- Minister van Defensie, Hoffmann, baarde in maart opzien door de publikatie van een in december 1975 gehouden redevoering in het SED-tijdschrift "Einheit", waarin hij o.a. zei in de zin van Clausewitz; dat ook de met nucleaire middelen gevoerde oorlog een voortzetting van de politiek met andere middelen is. De scherpe kritiek die dit o.a. van Joegoslavische zijde losmaakte heeft er wellicht mede toe bijgedragen dat Hoffmann deze indruk nu, blijkens het hierboven weergegeven citaat, op het partijcongres heeft trachten weg te nemen.
- Uit de eerste hierboven vermelde citaten betreffende de redes van Honecker en Hoffmann kan mogelijk een verdere aanwijzing gezien worden dat de DDR van de aan de M(B)FR deelnemende WP-landen het minst belang lijkt te hebben bij een overeenkomst.
Voor het overige leggen zowel Honecker als Hoffmann de schuld voor de impasse in Wenen bij het Westen, zoals te verwachten viel.

- Uit de verdere hierboven vermelde citaten uit Hoffmann's rede komt sterk de indruk naar voren dat het "imperialisme" (het Westen) nog altijd als een groter gevaar wordt beschouwd dan China. Hierover lijkt echter de laatste tijd door persberichten nogal verwarring te zijn ontstaan, en wel op grond van twee passages: één uit het eerder aangehaalde artikel van Hoffmann in "Einheit", en een uit een recent gepubliceerd artikel van de Sovjet CGS, Kulikov.

De betreffende passage van Hoffmann luidde:

"Hohe chinesische Militärs fordern heute offen die Abspaltung der mittelasiatischen Sowjetrepubliken von der UdSSR. Sie drohen mit dem Einsatz von Atomraketen gegen die sowjetischen Staudämme in Sibirien, gegen die Industriegebiete von Kusnezsk und Karaganda". In perspublicaties werd hiervan gezegd dat Hoffmann hiermee de indruk wilde wekken "als helfe gegen die Chinesen nur noch ein Präventivschlag" ("Süddeutsche Zeitung", 19 mei '76), en dat hij Oostduitse soldaten wilde voorbereiden op een mogelijk inzet tegen China. ("De Telegraaf" van 26 mei 1976).

Het artikel van Kulikov werd in de "Süddeutsche Zeitung" van 20 mei '76 als volgt aangehaald: "Eine Kriegsgefahr drohe heutzutage weniger von Seiten der Imperialisten als von Peking". Das Risiko einer imperialistischen Aggression habe erheblich nachgelassen".

Lezing van Kulikov's artikel in "kommunist", no. 7, 1976, leert echter:

"Hoewel de mogelijkheden tot een agressief optreden van het imperialisme momenteel aanzienlijk zijn gereduceerd, blijft de aard ervan hetzelfde. Men mag niet uit het oog verliezen dat de militaire voorbereidingen van de imperialistische mogendheden niet verminderen".

Over China zegt hij vervolgens: "Een groot gevaar voor de zaak van de vrede zijn de koortsachtige pogingen van Peking om de ontspanning te ondermijnen en hun poging om een wereldoorlog te provoceren". Hierbij moet aangetekend worden dat i.p.v. "groot gevaar" in taalkundig opzicht ook "groter gevaar" kan worden gelezen.

Indien men ook de herdenkingsartikelen van een aantal hoge Sovjet militairen (o.a. Yakubovsky) in mei (t.g.v. het einde van de Tweede Wereldoorlog en het 21-jarig bestaan van het WP) leest, blijft eveneens de indruk over dat het "imperialisme" (voorlopig nog?) als een groter gevaar wordt beschouwd dan China.

- Bij wijze van speculatie kan mogelijk ook nog worden geponereerd dat daar, waar Hoffmann spreekt over door de BRD Minister van Defensie toe te dienen "Qualitätsspritzen" die de "Fortschritte der Technologie in militärische Abwehrkraft" moet omzetten, hij een zekere ongerustheid lijkt te verraden over wat in de pers (met name de FAZ) al als de "Leberdoctrine" (precisiewapens kunnen een aanval met conventionele middelen (vooral tanks) totaal onaantrekkelijk maken; in tegenstelling tot de zo hoog mogelijk te houden "nucleaire drempel" moet deze nieuwe "technologische drempel" zo laag mogelijk worden gehouden) is aangeduid.

4. Joegoslavië

Geheim

a. Het mogelijke annuleren door Joegoslavië van wapenaankopen in de VS

Op 14 mei publiceerde het Joegoslavische persbureau Tanjug het volgende bericht:

"According to the New York Times, Yugoslavia will for undefinite time not purchase the up-to-date armament she intended to buy in the US.

The paper, which refers to high officials of these two countries,

is more specific and says that this decision was brought because of the publicity given in the US press to the planned purchase. In the articles published this winter, it was said that the Belgrade government wanted to buy the antitank projectile TOW. That was to be the first Yugoslav purchase of US military equipment after 1961. In some articles it was hinted that this plan was a political change, that it revealed a certain concern of Belgrade because of a possible threat from Moscow. This concern was linked to the prospects that President Tito would cease to be in office, since he will be 84 on May 25". De "Rode Tanjug" (voor intern Joegoslavisch gebruik) meldde ook op 14 mei dat de levering was opgeschoven. Voor dit bericht, dat op 16 mei ook door "Le Monde" werd overgenomen met de oorspronkelijke toevoeging van de NYT dat de Joegoslaven erover verstoord waren dat men dacht dat e.e.a. méér te betekenen had dan een wapenaankoop alleen, werd tot dusverre geen bevestiging gevonden.

(B-2) (G) (W)

Commentaar: In het tijdschrift "Nin" van 21 dec 1975 en in een artikel in het partijblad "Borba" van 9 jan '76 werd uitvoerig aandacht besteed aan het belang van anti-tankraketten. Het artikel in "Nin" bestond uit een interview met 3 Joegoslavische generaals, die zeiden er vanuit te gaan dat een potentiële agressor een verrassingsaanval zal lanceren met omvangrijke tankformaties, gesteund door luchtlandingseenheden. De generaals stelden er vanuit te gaan dat zij voor de taak zouden staan tenminste 2.000 tanks te moeten vernietigen. Bij de artikelen stond uiteraard niet dat hiermee de "officiële" Joegoslavische visie op de "dreiging" werd weergegeven, maar even zo goed suggereert deze context sterk dat het WP als potentiële tegenstander werd bedoeld, en dat - gezien het terrein - een aanval met omvangrijke tankformaties slechts kan plaatsvinden vanuit Hongarije en/of Roemenië. Te zelfder tijd bleek ook uit persberichten dat Joegoslavië grote belangstelling had voor de Amerikaanse anti-tankraket TOW. Sinds het bezoek van de Amerikaanse onderminister voor Defensie, Ellsworth, eind 1974 aan Belgrado hebben berichten gecirculeerd over VS wapenleveranties aan Joegoslavië.

Deze berichten werden versterkt na het bezoek van
President Ford aan Belgrado in augustus 1975.

Hoofdstuk B: EconomieConfidentieel 1. Samenvatting

De slechte oogstresultaten van 1975 doen in sterke mate hun invloed gelden op de algemene economische ontwikkeling van de Sovjet-Unie thans. Dit geldt vooral voor de handelsbetrekkingen met het buitenland en de investeringen in de industriële sector.

De directe consequenties voor de consument in de Sovjet-Unie zijn onaangenaam maar behoeven niet van lange duur te zijn indien de productie resultaten 1976 in de landbouw bevredigend zullen zijn. Gevolgen voor de defensie industrie zijn nog niet bekend.

2. Sovjet-UnieConfidentieel a. Gevolgen van de slechte graanoogst 1975

Voornamelijk door de weersomstandigheden was de graanproductie in 1975 in de Sovjet-Unie de laagste sinds jaren.

De graanopbrengst bedroeg slechts 137 miljoen ton tegen een geplande oogst van 215 miljoen ton.

De consequenties van deze oogstresultaten doen vooral hun invloed gelden op de Sovjet-handelsbalans op de bestedingsmogelijkheden van de consument en op de investeringen in de industriële sector.

(1) De handelsbalans

In 1975 heeft de Sovjet-Unie 15 miljoen ton graan uit het Westen geïmporteerd en in 1976 zal 20 miljoen ton graan (of meer) geïmporteerd worden.

Het tekort op de Sovjet handelsbalans bedroeg in 1975 reeds 4,7 miljard US\$ en verwacht mag worden dat dit tekort in 1976 nog groter zal zijn.

De eerste indicaties hiervoor zijn al aanwezig.

Officiële Sovjet statistieken vertonen voor het eerste kwartaal 1976 een tekort op de totale Sovjet handelsbalans van 1085,1 miljoen roebel tegen een tekort van 1185,7 miljoen roebel in het eerste kwartaal 1975.

Op het eerste gezicht lijkt het dus of dit tekort verminderd is. De totale handelsbalans is echter inclusief de Sovjet-handel met landen zonder convertibele valuta en geeft geen juist beeld van ontwikkelingen van de Sovjet schuldenpositie in harde valuta.

De handelsbalans van de Sovjet-Unie met het geïndustrialiseerde Westen (waaronder de graanaankopen) geeft een geheel ander beeld te zien. Bedroeg hier het tekort in het eerste kwartaal 1975 nog 1.078 miljoen roebel, in het eerste kwartaal 1976 groeide dit aan tot 1.299,1 miljoen roebel.

Verwacht mag worden dat bovengenoemd tekort de Sovjet-Unie zal noodzaken tot beperking van haar importen van (niet-graan) producten die met harde valuta betaald moeten worden. Dit geldt dan vooral voor de invoer van produkten uit de ontwikkelingslanden. Bovendien bestaat de mogelijkheid dat de Sovjet-Unie zal trachten haar export te vergroten ten koste van de binnenlandse bestedingen.

Naast de graanimporten zijn er ook aanwijzingen dat de

Sovjet-Unie haar import aan vlees, vleesprodukten en vee zal vergroten, vooral uit Oost-Europa.

(2) De consument

Het tekort aan voedergranen heeft ertoe geleid dat men in de Sovjet-Unie eind 1975 en begin 1976 op grote schaal varkens en kippen heeft geslacht.

Tot maart 1976 leidde dit tot een groot aanbod van varkensvlees maar in het tweede kwartaal 1976 werd de Sovjet consument geconfronteerd met tekorten aan vlees, kip en eieren terwijl ook de melkproductie met 6 percent achterbleef bij 1975.

Begin 1976 circuleerden er voorts berichten dat brood en meel in de Sovjet-Unie moeilijk te verkrijgen waren. Momenteel schijnt brood weer in voldoende mate voorradig te zijn hoewel de kwaliteit minder is dan in voorgaande jaren.

De consequenties voor de consument zijn dus nadelig maar behoeven niet van lange duur te zijn indien de graanoogst 1976 redelijk is, en wel omdat :

- men in tegenstelling tot bijv 1962 niet overgegaan is tot het slachten op grote schaal van rundvee, schapen en geiten. Vooral voor rundvee geldt dat het enkele jaren duurt voordat de veestapel (en dus ook de zuivelproductie) weer is opgebouwd.
- de korte voortplantingscycli van varkens en pluimvee het mogelijk maakt om het aantal in betrekkelijk korte tijd sterk te doen toenemen zodra er weer voldoende voedergranen aanwezig zijn.

Hoewel de consument op het ogenblik met een tekort aan bepaalde produkten geconfronteerd wordt handhaaft de staat de kleinhandelsprijzen op het oude niveau (soms nog van 1962). Dit betekent dat de staat enorme subsidies moet geven op de consumentenprijzen voor voedselprodukten daar productie-, transport- en opslagkosten aanzienlijk hoger liggen dan de prijzen die de consument betaalt.

In 1975 was met deze subsidies een bedrag bemoeid van meer dan 17 miljard roebel. Hierbij komt dan nog het verlies dat de staat lijdt door ook de geïmporteerde voedselprodukten tegen de vaste binnenlandse prijzen af te zetten.

De prijzen voor de produkten die vrij verkocht mogen worden van de collectieve landbouwbedrijven zijn echter sterk gestegen. De Sovjet consument is voor een wat meer gevarieerd menu op deze "vrije" produkten aangewezen en wordt hier dus wel geconfronteerd met prijsverhogingen.

(3) De investeringen

De kapitaalinvesteringen in de industriële sector ondervinden ook o.m. de gevolgen van de slechte graanoogst van 1975.

Ten eerste neemt het aandeel van de staatssubsidies op voedselprodukten in het totale staatsbudget toe waardoor relatief minder kapitaal beschikbaar is voor investeringen. Ten tweede hebben de graanimporten tot gevolg dat er relatief minder harde valuta beschikbaar is voor de invoer van westerse technologie en uitrusting ten behoeve van de industriële sector.

Het plan 1976-1980 voorziet dan ook in een lage groei van de investeringen (ongeveer 4 percent per jaar).

Aangezien een vergroting van de arbeidsproductiviteit in de Sovjet-Unie in de eerste plaats afhankelijk is van de factor kapitaal - daar de factor arbeid slechts langzaam groeit - betekent bovengenoemde ontwikkeling dat de industriële productie in de periode 1976-1980 langzamer zal stijgen dan in de periode 1971-1975.

Zou de defensie industrie de wapen productie programma's binnen de vastgestelde tijdschema's onverminderd willen blijven uitvoeren, dan zal het investeringsaandeel van deze sector relatief toenemen hetgeen een relatieve vermindering inhoudt van de beschikbare middelen voor de andere industriële sectoren en met name voor de consumptiegoederen sector.

3. Conclusie

Concluderend kan gesteld worden dat de slechte oogstresultaten 1975 slechts beperkte en tijdelijk nadelige consequenties behoeven te hebben voor het voedselpakket van de Sovjet bevolking indien 1976 een relatief goed oogstjaar zou worden.

De nadelige consequenties voor de Sovjet betalingsbalans en investeringspolitiek zijn waarschijnlijk van langere duur. Of de wapenproductie programma's van de Sovjet-Unie door deze ontwikkeling een vertraging zullen oplopen moet afgewacht worden.

Mocht er geen vertraging plaatsvinden dan zal vooral de consumptie goederen sector een kleiner aandeel krijgen van de totale investeringen.

Hoofdstuk C: Landstrijdkrachten

Geheim

1. Activiteitena. Algemeen

Zoals gebruikelijk vond in juni bij de Warschaupakt landstrijdkrachten in Centraal-Europa intensieve tot zeer intensieve oefen-/opleidingsactiviteit plaats. Zwaartepunt lag hierbij op de onderdeelopleiding met gebruikmaking van de grote, en voor de diverse wapens en dienstvakken speciale, oefenterreinen.

b. "SEVER"

Van 14-18 juni vond in MD-Leningrad in de omgeving van het Ladoga meer een twee-partijenoefening plaats met een Noord- en een Zuidpartij.

Deelname bestond uit elementen van land- en luchstrijdkrachten. Waarnemers uit Finland, Zweden, Noorwegen, Polen en de DDR waren uitgenodigd deze oefening bij te wonen.

Op 17 juni werd een aanval vanuit de beweging getoond, uitgevoerd door een versterkt mechreg. Op 18 juni vond een twee uren durende amfibische oversteek van een 400 meter brede waterhindernis plaats, eveneens uitgevoerd door een versterkt mechreg.

Deze beide demonstraties werden door zowel heli's als vliegtuigen gesteund.

c. "GRANIT 76"

In de periode van 22-24 juni vond een Warschaupakt luchtverdedigingsoefening plaats. In de DDR, Polen en Tsjechoslowakije duiden meerdere waarnemingen op deelname van luchtverdedigingselementen der landstrijdkrachten aan deze oefening.

De leiding van deze oefening lag waarschijnlijk in handen van de Plv. Mindef tvs Opperbevelhebber van de Sovjet Territoriale luchtverdediging en bevelhebber van de Warschaupakt luchtverdediging MSU Batitsky.

d. Tijdelijk verboden gebied

Gedurende de verslagperiode werd in de DDR het tijdelijk verboden gebied 10/76 ingesteld, van 061800-122000 A jun 76. De globale ligging van dit betrekkelijk kleine gebied was in het no-deel van de DDR. Er werden geen bijzondere activiteiten waargenomen. (zie blz 20).

e. Polen

Een Poolse eenheid (tank- en/of artillerie-eenheid) bevond zich van 23-30 juni in Tsjechoslowakije in het oefenterrein Doupov. Het voerde een gezamenlijke oefening uit met eenheden van de Tsjechoslowaakse landstrijdkrachten met name 19 en 20 Mechdiv.

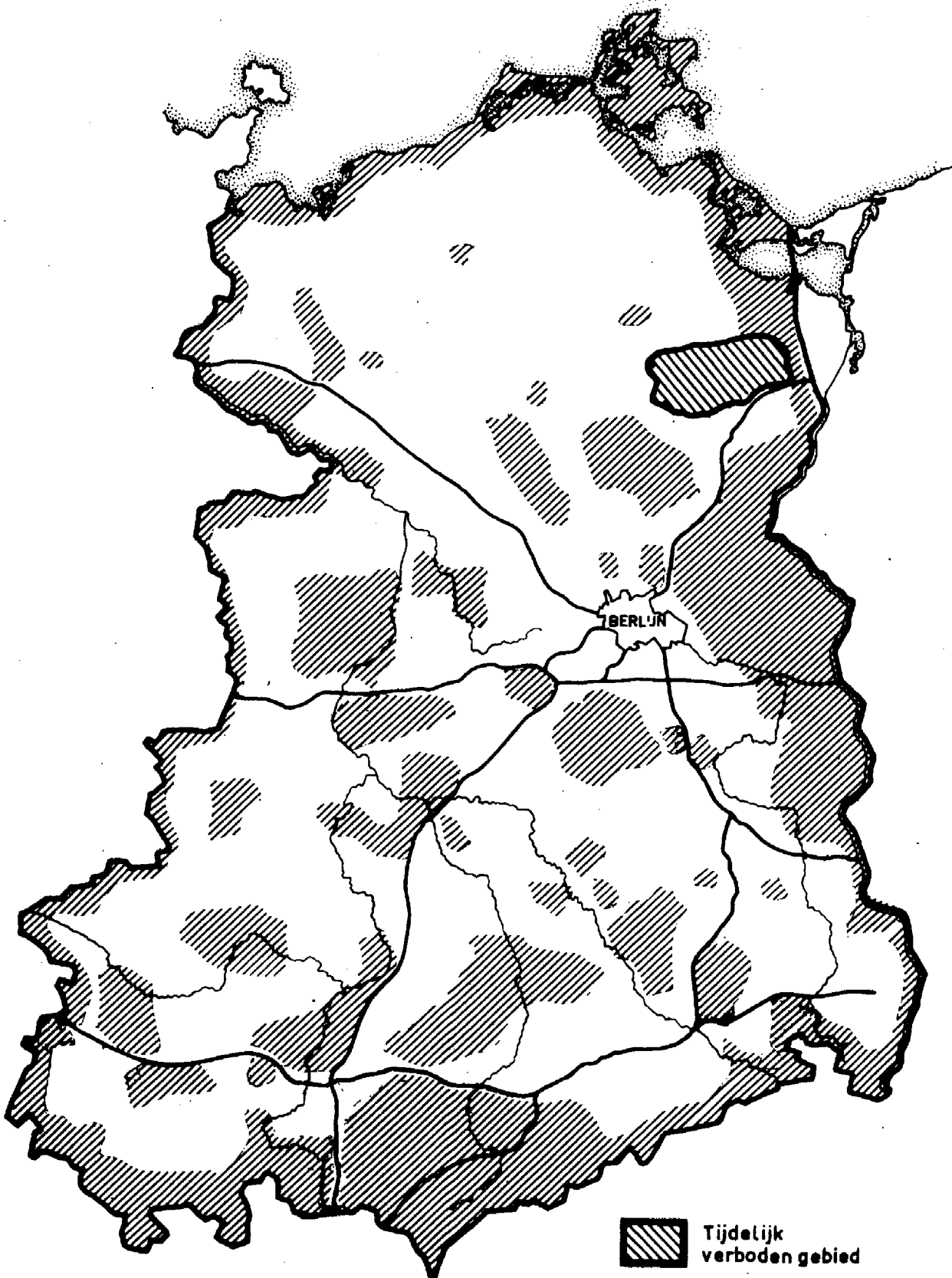
f. Tsjechoslowakije

Van 12-14 juni vond een stafoefening plaats met beperkte troepen-deelname.

De oefening startte in het gebied ten noord-oosten van Praag en verplaatste zich geleidelijk in westelijke richting naar oefengebied Doupov.

TIJDELIJK VERBODEN GEBIED nr 10/76

(061800a ——— 122000a jun)

 Tijdelijk
verboden gebied

 Permanent
verboden gebied

Geheim

2. DDR/GSVGa. Tsjechisch pontonbrug mat in de GSVG

Medio maart '76 werden te Magdeburg, object 286 (PC 8279) en te Wittenberg, object 291 (UT 3050) ca 15 à 20 vrachtauto's met hoge pontonbrugdelen waargenomen.

Aan de hand van fotomateriaal werd bovengenoemd materieel als Tsjechische PMS op TATRA-813 geïdentificeerd.

(F-3) (R)

Commentaar: In vermelde lokaties zijn respectievelijk ehdn van 36 Pontbramfreg/3 Stootleger en 35 Pontbramfreg/GSVG ondergebracht. De PMS op TATRA-813 is een in Tsjechoslowakije ontwikkelde en geproduceerde pontonbrug welke veel overeenkomst vertoont met de Sovjet PMP.

Bovenvermelde waarneming is de eerste melding van "niet" Sovjet pontonmat bij GSVG eenheden.

Nog niet duidelijk is of de PMS op TATRA-813 als vervanging of als aanvulling van de PMP gaat fungeren.

(Zie ook maandoverzicht mei '76).

b. Sterkte en uitrusting van het o/i amfibisch bataljon/3 Stootleger

Waarnemingen van overzetmaterieel in object 286 te Magdeburg (PC 8279), locatie van het o/i Amfibisch bataljon/3 Stootleger:

mrt en mei '73 Minstens 30 x GSP opgesteld in het noordoostelijk deel van het object.

(B en C-3) (R)

mrt '74 ca 30 x GSP op parkeerplaats en minstens 40 x PTS/PTS-M in 31 boxen van de grote garage ondergebracht.

(B-2) (R)

sept '74 De boxen van de grote garage stonden vol met PTS/PTS-M. Tussen twee gebouwen stonden ca. 20 x K-61 opgesteld, waaraan werd gewerkt door Sovjet militairen.

(C-2) (R)

feb '75 ca 50 x GSP opgesteld op de parkeerplaats.

(B-2) (R)

mei '75 Ongeveer 28 boxen vol met PTS/PTS-M. Op de parkeerplaats stonden naast een aantal vrachtwagens minstens 2 x PTS/PTS-M geparkeerd. Geen GSP's waargenomen. Medio mei stonden op de appelplaats aan de noordzijde vier groepen à 50 man aangetreden met koffers en handbagage. Op dezelfde dag verlieten zes groepen à 50 man, eveneens met koffers en handbagage, de zuidelijke poort van de kazerne.

(B-2) (R)

aug '75 Op de parkeerplaats ca 80 x GSP opgesteld.

(F-4) (R)

sept '75 ca 200 soldaten aangetreden op de appelplaats en ca 50 x GSP opgesteld op de parkeerplaats.

(B-2) (R)

nov '75 De boxen van de grote garage vol met PTS-PTS-M, terwijl 8 x GSP de kazerne verlieten via de zuidelijke poort.

jan '76 ca 30 GSP's op de parkeerplaats. (B-2) (R)
(B-2) (R)

Commentaar: In object 286 te Magdeburg is ook een eenheid van 36 Pontbramfreg/3 Stootleger ondergebracht. Vanaf begin '73 is het aantal PTS/PTS-M van 30 naar 40 gestegen, dus met 10 toegenomen. Het aantal GSP's is vanaf 1975 van 30 naar 50 gestegen. Vanaf eind 1974 zijn er geen K-61 amfibische overzetvoertuigen meer waargenomen bij bovenvermelde eenheid. N.a.v. bovenstaande wordt aangenomen dat het o/i Amfbat/3 Stlr als volgt is uitgerust:

- een amfcie met 40 x PTS/PTS-M en een personeelssterkte van 5 off'n en 175 man;
- een amfcie met 50 x GSP (25 paar) en een personeelssterkte van 5 off'n en 105 man.

Opmerkelijk is dat er bij bovenvermelde waarnemingen géén PKP amfibische aanhangwagens, o.a. voor het overzetten van artillerie, zijn onderkend. Aanwijzingen omtrent een uitbreiding van de overige amfibische bataljons zijn óf nog te vaag óf onvoldoende.

c. o/i Zwaar tankbat/3 Stootlr

Waarnemingen van T-10 zware tanks in object 284 te Stendal (PD 9333):

feb/mrt '75 In het zuidelijke deel van het object 12 x T-10 zware tanks vastgesteld. (C-3) (R)

jul/aug '75 Bij een garage 12 tot 14 T-10 zware tanks geparkeerd. (F-2) (R)

sept '75 12 x T-10 waargenomen. (F-2) (R)

okt '75 In garage met geopende deuren 14 x T-10 vastgesteld. (B-2) (R)

dec '75 Voor de tankgarage in het zuidelijke deel van het object 13 x T-10 opgesteld. (C-2) (R)

mrt '76 Bij de tankgarage 15 x T-10 zware tanks waargenomen. (B-2) (R)

april '76 In de open ruimte van het zuidelijke deel van het object 22 x T-10 tanks, in twee rijen van elf stuks, vastgesteld. (B-2) (R)

Commentaar: In het object 284 te Stendal zijn o.a. gelegerd:

- 16 Gde Tankreg/207 Mechdiv
- o/i Vdbat/-----
- o/i Verbverkbat/3 Stootleger

N.a.v. eerder gemelde waarnemingen wordt aangenomen dat een o/i zwaar tankbataljon met 31 x T-10 zware tanks in object 284 te Stendal is ondergebracht. Daar 207 Mechdiv in Stendal is ondergebracht en deel uitmaakt van 3 Stootleger mag aangenomen worden dat het o/i Zwaar tankbataljon eveneens gesubordineerd is aan 3 Stlr.

Niet uitgesloten is dat het zwaartkbat te Stendal gesubordineerd is aan het o/i Zwaartkreg/3 Stlr gelegerd in Quedlinburg (PC 4736) (met 2 x tkbat T-10 en 1 x tkbat JS-3/JS-4). Een andere mogelijkheid is, doch hiervoor zijn de aanwijzingen zeer vaag, dat de twee o/i zware tankbataljons te Magdeburg (PC 7778) ca 40 x T-10 en Hillersleben (PC 7095) 31 x T-10 ook aan het o/i Zwaartkreg te Quedlinburg gesubordineerd zijn.

Indien deze laatste mogelijkheid t.z.t. wordt bewaarheid, dan bestaat het Zwaartkreg te Quedlinburg uit zes zware tkbat's en is het een "Tankbrigade".

Nadere gegevens dienen te worden afgewacht.

Confidentieel 3. Het gevecht in bos- en moerasgebieden

Van de hand van kol V. Nesteruk is in "Voyenny Vvestink" no 10-1974 een artikel verschenen over het aanvallend gevecht in bos- en moerasgebieden.

Aan de hand van een voorbeeld beschrijft hij een bataljons- en compagniesplan en de daarop volgende uitvoering.

In het bataljonsplan wordt de nadruk gelegd op het gebruik maken van zwak bezette gebieden door op allerlei mogelijke manieren met formaties van pelotons- en compagniesgrootte te "infiltreren" tussen de vijandelijke steunpunten. Opvallend is de gedetailleerde wijze waarop voor ieder element de opdracht wordt weergegeven.

Hetzelfde is in feite van toepassing op het niveau van de compagnie. Een deel van de compagnie bindt de verdediger door aan te vallen, een ander deel maakt omtrekkende bewegingen teneinde reserves de pas af te snijden, te binden of te vernietigen.

De door moeilijk terrein infiltrerende eenheden maken daarbij gebruik van allerlei hulpmiddelen, zoals sleepkettingen en bossen rijshout, om de tanks en voertuigen mee te krijgen.

Slechts indien de voertuigen niet op eigen kracht terreingedeelten kunnen passeren, gaat de infanterie voorop. Zodra dit weer lukt gaat men weer over op het systeem: tanks voorop gevolgd door uitgestegen infanterie op 50 tot 100 m en daarna de gepantserde personeelsvoertuigen op 3 à 400 m.

Bij een aanval op een onderkende weerstand worden aan subelementen deeltaken opgedragen, zoals het uitschakelen van een TLV of een mitrailleur of het afslaan van een tegenaanval uit een verwachte richting. Ook de genietroepen krijgen ieder hun deeltaak door de compagniescommandant aangewezen.

Alle aanvalsacties worden ingeleid door geplande artillerie- en mortierbeschietingen, in eerste aanleg centraal door het bataljon geleid en daarna gedecentraliseerd zelfs tot op pelotonsniveau door toewijzing van elementen. In het beschreven plan wordt zelfs een stuk artillerie meegegeven aan een via de flank infiltrerend infanteriepeloton, dat bovendien nog twee tanks toebedeeld kreeg.

Naschrift

Alhoewel het artikel een oefening beschrijft, waarbij ook op gemaakte fouten wordt gewezen (onvoldoende informatie over de opdracht aan een nevensenheid van het hogere echelon) komen enkele principes duidelijk tot uiting:

1. Alle naderingsmogelijkheden worden benut, ook de voor pantservoertuigen ongunstige.

2. Daar waar mogelijk wordt vastgehouden aan het systeem tanks voorop-
infanterie volgt. Zodra gevaar dreigt van anti-tank wapens of een
onbeschermd situatie voor de tanks ontstaat volgt de infanterie
uitgestegen op korte afstand en de personeelsvoertuigen op steun-
afstand v.w.b. de boordwapens.
3. Gestreefd wordt naar een voortdurende steun van artillerie en mor-
tieren, al is het maar zoals in het beschreven geval met een enkel
stuk.
4. Niets wordt overgelaten aan het inzicht en het improvisatievermogen
van de ondercommandant. De actie wordt hem van begin tot eind
voorgeschreven.
Het geheel lijkt daardoor vrij star, alhoewel de commandovoering
daardoor minder afhankelijk is van radioverbindingen tijdens de
acties. Het voorbeeld geeft echter geen antwoord op de wijze van
reageren op niet te voren onderkende situaties welke wijziging van
eerder gegeven bevelen noodzakelijk maken.

DEEL II: Midden Oosten/Noord-Afrika

Geheim

1. Samenvattinga. Libanon

De strijd in Libanon duurt onverminderd voort. Wat als burgeroorlog is begonnen lijkt met de Syrische interventie nu steeds meer internationale implicaties te krijgen. De positie van Syrië staat onder hevige kritiek zowel nationaal als internationaal. Israël neemt nog steeds een afwachtende houding aan. De Arabische landen proberen thans via hun vredesmacht orde op zaken te stellen in Libanon.

Geheim

2. Libanon

Nadat de strijd tussen de Christenen en de linkse Moslims, gesteund door de Palestijnen, weer hevig was opgelaaid, zond Syrië eind mei, naar het schijnt op verzoek van Christelijke zijde, troepen naar het gebied van Akkar in Noord-Libanon. Het betrof hier ongeveer 2.000 man met 60 tanks.

De Israëlische reactie op deze openlijke Syrische interventie was afwachtend. Men verklaarde officieel niet tussenbeide te zullen komen, zolang de Syrische militaire activiteiten geen bedreiging zouden vormen voor de Israëlische veiligheid. De Palestijnen waarschuwden Syrië de verdediging van Libanon op zich te zullen nemen, toen bleek dat de Syrische interventie zich voornamelijk richtte tegen de Moslims en Palestijnen. Joemblatt, de links-Libanese leider verzocht Frankrijk via de Franse ambassadeur in Libanon, om diplomatieke en politieke steun. Op 1 juni trokken nog grotere Syrische eenheden (naar schatting 4.000 man met 200 tanks) in de richting van de belegerde Christelijke stad Zahle. Dit gebeurde juist op het moment dat de Sovjet premier, Kosygin, voor een 4-daags bezoek in Damascus aankwam. Hiervóór was Kosygin in Irak geweest. In een gemeenschappelijk Sovjet-Iraaks communiqué werd gemeld, dat de SU en Irak de Palestijnen zullen blijven steunen. De Libanese crisis werd geweten aan het imperialistische streven de aandacht van de Israëlische agressie af te leiden. In het Syrisch-Sovjet communiqué wordt, naast de gebruikelijke eis van de Israëlische terugtrekking uit alle in 1967 bezette gebieden, over de kwestie-Libanon slechts een diepe bezorgdheid uitgesproken en de crisis geweten aan een imperialistisch en zionistisch complot. Israël hield zich inmiddels nog steeds afzijdig en meldde slechts dat de Syriërs precies wisten waar "de rode lijn" lag, welke bij overschrijding de Israëliërs zou nopen tot militaire actie over te gaan. De PLO vroeg om een bijeenkomst van de Arabische ministers van Buitenlandse Zaken ter bespreking van het diepgaande meningsverschil tussen de Palestijnen en Syrië.

Op 5 juni kwamen de Lybische premier, Jalloed, en de Algerijnse minister van Onderwijs, Machmoed, naar Damascus in een poging een bestand te bewerkstelligen tussen Syrië en de Palestijnen. Syrië beschuldigde de Palestijnen ervan Libanon tot een Palestijnse staat te willen maken, terwijl de Palestijnen een tweede "zwarte september" (genoemd naar de actie van koning Hoessein in 1970 om een eind te maken aan de Palestijnse activiteiten in Jordanië) vreesden. De gesprekspartners kwamen voorlopig overeen dat een bestand voor Libanon noodzakelijk was en dat de Syrische troepen niet verder zouden oprukken. Op diezelfde dag besloot Egypte zijn diplomatieke staf uit Syrië terug te trekken, nadat jongeren haar ambassadegebouw in Damascus waren binnengedrongen.

De nog steeds in functie zijnde Libanese president Franjeh (Sarkis is reeds vorige maand als opvolger gekozen) liet weten achter het Syrische militaire ingrijpen te staan.

Inmiddels waren + 9.000 militairen van de reguliere Syrische troepenmacht in Libanon ingezet.

Op 8 juni kwamen, als gevolg van het reeds genoemde Palestijnse verzoek, in Caïro de ministers van Buitenlandse Zaken van de Arabische Liga bijeen en namen een resolutie aan, inhoudende de vervanging van de Syrische troepen door een Arabische vredesmacht. Er werd geen tijdschema aangegeven voor de terugtrekking van de Syriërs. De afgevaardigden van Syrië en Jordanië maakten het voorbehoud eerst overleg te willen plegen met president Assad. Deze gaf, na een onderhoud met een delegatie van de vergadering, zijn fiat aan de resolutie. Wel drong Assad aan op amendement, waardoor ook het Libanese leger in de vredesmacht zou worden opgenomen. Inmiddels kwam uit Bagdad de melding dat Iraakse eenheden "aan het Arabische front hun nationale plicht gingen vervullen". Een Iraakse brigade trok naar Ar Ruthba aan de Syrische grens, terwijl drie divisies naar de omgeving van Bagdad werden verplaatst, van waaruit deze divisies later ook naar de Syrische grens zijn opgetrokken.

Syrië werd aldus gedwongen eenheden te stationeren aan haar grens met Irak. Daartoe werd o.a. een divisie uit de Golan-hoogvlakte teruggetrokken en geplaatst bij eerder genoemde grens.

De Syrische opmars naar Beiroet werd, onder Arabische druk; stopgezet. Met de reeds in Libanon aanwezige Saiqa eenheden, waarvan de sterkte als gevolg van desertie (schattingen variëren van 2.500 - 5.000 man) is teruggelopen, bestond op dat moment de interventiemacht uit 18.000 à 20.000 man.

Op 9 juni arriveerden de eerste honderd Lybische militairen als onderdeel van de Arabische vredesmacht.

De vorming van de vredesmacht ondervond tegelijkertijd enkele problemen:

- a. een gesprek tussen de Lybische premier Jalloud met Palestijnen en links-Libanese leiders scheen te zijn vastgelopen;
- b. de Libanese president Franjeh verklaarde het besluit van de Arabische Liga niet bindend voor zijn land, omdat Libanon zelf niet aan de conferentie had deelgenomen;
- c. de Libanese Christenen verzetten zich fel tegen de inzet van een Arabische vredesmacht;
- d. vooralsnog stelden alleen Libye en Syrië militair personeel beschikbaar.

Toch trad er een bestand in werking, wat echter weer spoedig werd verbroken door nieuwe gevechten tussen Palestijnen en Syriërs.

Op 13 juni schreef het officiële Syrische regeringsblad "Al Baath", dat Syrië wilde komen tot de vorming van een nieuw front samen met Irak, Libye, Algerije en de PLO tegen Israël. Tegelijkertijd schreef het blad echter, dat Irak door zijn troepenconcentraties aan de Syrisch-Iraanse grens zich onttrok aan de pan-Arabische verantwoordelijkheden.

De Syrische strijdkrachten die zich na het bestand aanvankelijk wat hadden teruggetrokken, groepeerden zich opnieuw rond de luchthaven van Beiroet, terwijl ze in het zuid-oosten nieuwe acties ontplooiden.

De Syrische overheid liet weten de troepen pas te zullen terugtrekken als de vrede in Libanon hersteld zou zijn. De Syrische president, Assad, op officieel bezoek in Frankrijk, verklaarde zich akkoord met een Frans voorstel tot het houden van een vredesconferentie over Libanon. Assad wilde daar echter geen Palestijnen bij hebben, omdat hij van mening

was dat zo'n conferentie uitsluitend het Libanese volk betrof. De Lybische regeringsleider, Jalloud, omschreef het Franse voorstel als een belachelijke zaak. Asad steunde daarentegen ook het Franse voorstel voor een stationering van Franse troepen bij de Arabische vredesmacht. In de nacht van 20 op 21 juni werd opnieuw een bestand afgekondigd. Een voorhoede van de Arabische vredesmacht, bestaande uit een Lybisch en een Syrisch bataljon, zou gestationeerd worden rond de luchthaven van Beiroet. Als opperbevelhebber werd de Egyptische generaal Ghomein benoemd. Op 24 juni ontruimden de geregelde Syrische troepen hun posities in Beiroet. Het vliegveld werd geopend, maar is na een beschieting door Christenen daarna weer gesloten.

De VS hebben een officieel protest laten horen n.a.v. de moord op de Amerikaanse ambassadeur en de VS handelsattaché. De Amerikaanse zesde vloot is gestationeerd in het oostelijk deel van de Middellandse Zee, terwijl de Sovjet-Unie zijn vloot aldaar heeft uitgebreid tot meer dan 70 schepen.

Op 23 juni heeft in Ryad een bespreking plaatsgehad tussen de Syrische en Egyptische premiers, om hun controversen t.a.v. enige Midden-Oosten problemen (zoals Libanon, Sinaï-II Akkoord) uit de weg te ruimen. Deze ontmoeting wordt gevolgd door een conferentie tussen Assad en Sadat en is een rechtstreeks gevolg van de bemiddelingspogingen van Saoedi-Arabië en Koeweit. Inmiddels gaat de strijd in Libanon nog onverminderd voort en zijn op 30 juni de leden van de Arabische Liga weer bijeengekomen te Caïro, waar men weer opriep tot een bestand te komen

(B-2) (Gr) (G) (R) (W)

Commentaar: De strijd in Libanon, welke nu al enige tienduizenden doden heeft geëist, is begonnen als een burgeroorlog. De Christenen, veelal de leidende posities innemend, werden bestreden door ontevreden ontevreden Moslims, die, wat algemeen bekend is hoewel een officiële volkstelling sinds de vijftiger jaren niet meer heeft plaatsgevonden, de meerderheid van de bevolking uitmaken. De ongelijke verdeling van functies was en is nog steeds officieel vastgelegd in een "nationaal pakt" daterend uit 1943. Deze burgeroorlog is echter op een heel ander niveau komen te liggen na de deelname van de Palestijnen aan de strijd en vooral na de Syrische interventie, eerst met Saiqa-eenheden later met reguliere troepen. De belangrijkste reden voor Syrië om in te grijpen is het streven naar herstel van de orde en het evenwicht in Libanon, omdat:

1. Syrië's binnenlandse problemen een radicaal en extreem regime in Libanon niet kunnen verdragen. Hoe groot Assad's afkeer is van die radicale elementen blijkt uit zijn uitspraak, liever een Libanon met de oude structuren te hebben dan met Joemblatt, die niet eens Arabier is (hij schijnt Koerdische voorouders te hebben), aan het hoofd van het nieuwe Libanese bestuur;
2. Syrië bevreesd is tegen de zin betrokken te worden bij een oorlog met Israël in geval de Palestijnen, via een radicaal Libanees bewind, de mogelijkheid daartoe verkrijgen;
3. Syrië economisch belang heeft bij de commerciële functie die Libanon vóór de burgeroorlog vervulde.

Syrië zou streven naar een effectief staakt-het-vuren met Sarkis als nieuwe president, waarbij het land geregeerd zou moeten worden volgens de "Syrische regeling" van januari 1976, inhoudende wat kleine wijzigingen in het "nationale pakt", welke tegemoetkomen aan de eisen van de Moslims (zie ook maandrapport 2/76).

Naast dit streven worden ook nog wel twee andere mogelijke doeleinden achter de Syrische interventie genoemd;

- een (con) federatie van Syrië, Jordanië, "Nieuw" Libanon en "Nieuw" Palestina;
- een Groot-Syrië concept: Syrië/Libanon in een federatie met Jordanië.

Syrië zou dan in de loop der tijd binnen deze Groot-Syrië constellatie Israël tegemoet kunnen treden met de eis van teruggave der bezette gebieden in ruil voor een (door Syrië) getemde PLO. Hierbij moet echter worden aangetekend, dat Israël sterke bezwaren zal hebben tegen een dergelijke Syrische staat of een onder Syrische voogdij staande Palestijnse staat aan zijn noordelijke grens. Ook Irak lijkt hiervan een sterk tegenstander te zijn.

De Syrische interventie heeft voor Syrië zelf ook zeer duidelijk een aantal nadelige effecten:

a. Verslechtering van de financieel-economische situatie

- de oorlog, die waarschijnlijk langer duurt dan de Syriërs zich hadden voorgesteld, kost Syrië volgens Amerikaanse schattingen 2,5 miljoen gulden per dag. De SU zou bij monde van Kosygin geweigerd hebben financiële steun te verlenen;
- de Syrische overheid kampt met budgettaire tekorten; er zou zelfs al sprake zijn van een besnoeiing van 50% op de lopende begroting voor 1976;
- de leveranties uit Libanon liggen stil, waardoor vertragingen veroorzaakt zijn (bijv de afbouw van het Sheraton hotel of stopzetting van projecten zoals bijv de watervoorziening in Aleppo en de bouw van de nationale bibliotheek);
- het Syrische pond zou zijn gedevalueerd.

b. Interne spanningen

- kritiek van de linker vleugel van de Baath-partij op de interventie; leden van de Syrische CP zouden overigens al gearresteerd zijn;
- onlusten in de Palestijnse woonoorden;
- direct verband houdend met het gestelde onder a: ontevredenheid door sterke binnenlandse prijsstijgingen;
- onrust in het leger, omdat de politieke leiding de Palestijnen als vijand bestrijdt.

c. Het ontstaan van meer controverses en zelfs onderlinge vijandschap in de Arabische wereld. Alle Arabische landen, op Jordanië na, hebben zich nl. tegenstander getoond van het Syrische ingrijpen. Saoedi-Arabië zou zijn financiële steun aan Syrië hebben opgezegd. Dit kan een verklaring vormen voor de Syrische bereidheid om, nadat een in mei

geplande ontmoeting door moeilijkheden over het Sinaï-II akkoord die niet is doorgegaan, nu toch in Ryad "verzoenende" besprekingen met Egypte te willen voeren. Hiernaast speelt ook de Syrische behoefte aan politieke steun of tenminste een zekere mate van begrip van Egyptische, Koeweitse en Saoedische zijde. Terzijde zij gesteld, dat een herstel van de breuk tussen Egypte en Syrië de relatief sterke onderhandelingspositie van Israël t.o.v. beide landen weer danig zou verzwakken. De sterkste tegenstanders van de interventie bleken naast de PLO, Algerije, Libye en in het bijzonder Irak te zijn. Irak is tegenstander vooral, omdat zij bevreesd is voor een eventuele Groot-Syrische staat aan haar Westelijke grens en natuurlijk in de tweede plaats omdat de Syrische interventie zich voornamelijk richt tegen de linkse groepen en de Palestijnen. De verhoudingen tussen Syrië en Irak waren al enige tijd sterk vertroebeld door:

- de ideologische geschillen tussen de beide Baathpartijen;
 - de geschillen om de verdeling van het Eufraat water;
 - de stopzetting door Irak in april van zijn olie-transport via Syrië, wat concreet betekent dat Syrië olie uit andere landen moet importeren voor de prijs van \pm \$ 13,- per barrel, terwijl de oude prijs \pm \$ 3,50 per barrel was.
- Kosygin's bezoek bleek geen verzoening tussen beide landen tot stand te kunnen brengen. Er was zelfs sprake van een Iraakse troepenconcentratie op 9 juni aan de Syrische grens waaraan de volgende betekenis kan worden gehecht:
- het illustreren van Bagdad's bereidheid een Arabisch afwijzingsfront (samen met Libye, Algerije en de Palestijnen) te vormen. De kracht achter dit argument is echter wat weggenomen doordat Syrië met Algerije en Libye (en dus zonder Irak) onderhandelde over terugtrekking van troepen en het vormen van een Arabische vredesmacht.
 - het geven van een tastbaar bewijs van Iraakse steun aan de Palestijnen.

Israël gedraagt zich in deze crisis rond Libanon tot dusver terughoudend. De Israëliërs hebben veelvuldig gesproken over "een rode lijn" zonder duidelijk te maken waar deze lijn precies loopt. Het is zeer waarschijnlijk dat er tussen Syrië en Israël een soort van gemeenschappelijke verstandhouding bestaat ten aanzien van de interventie. Een bewijs hiervoor is de terugtrekking van een deel van de Syrische troepen van de Golan-hoogvlakte en deze, aan de grens met Irak te stationeren.

Israël zal zeker voorstander zijn van een herstel van het "vooroorlogse Libanon" en in die richting leek de Syrische interventie nog het meest te gaan. Een regeling, bewerkstelligd door een Arabische vredesmacht, zou de Israëliërs minder welgevallig kunnen zijn.

Wat de grootmachten betreft, komt de houding van de VS grotendeels met die van Israël overeen, m.a.w. afwachtend.

Ook de VS hebben echter veel te verliezen bij een overwinning van de radicaal-linkse groeperingen. De VS activiteiten hebben zich tot dusver beperkt tot het stationeren van de 6de vloot en het organiseren van een evacuatie van Amerikanen en andere buitenlanders.

Ook de houding van de SU is tot dusver actief te noemen. Dit heeft echter een geheel andere oorzaak. De SU is duidelijk wel gekant tegen de Syrische interventie en steunt de Palestijnen in Libanon. Toch kan zij niet openlijk de linkse krachten steun verlenen, omdat Syrië haar belangrijkste pion is in het Midden-Oosten. Dat de SU niet gelukkig is met de interventie blijkt uit de weigering financiële steun te verlenen, terwijl Syrië van haar kant nog niet bereid is gebleken de havenfaciliteiten van Lattakia en Tartous voor de Sovjets aanzienlijk uit te breiden, waardoor het verlies van de Egyptische haven Alexandrië enigermate gecompenseerd zou kunnen worden. Syrië's houding in de Libanon-kwestie blijft vooralsnog vrij zelfstandig, getuige de zending van een tweede troepenmacht naar Libanon, op de dag dat Kosygin in Damascus aankwam. De SU heeft wel haar SOVMEDRON uitgebreid met ruim 90 schepen.

Hoe en binnen welk tijdbestek een oplossing voor de Libanon-kwestie gevonden kan worden is onmogelijk te voorspellen.

De kansen van het bestand, afgekondigd bij het afsluiten van dit maandrapport, zijn thans evenmin te voorzien. Wel lijkt het erop, dat de invloed m.b.t. Libanon van de overige Arabische landen sterker gaat worden ten koste van die van Syrië.

DEEL III: Verre Oosten

Geheim

1. Samenvattinga. Indische subcontinent

Op het Indische subcontinent gaat de strijd om het verkrijgen van invloedsferen tussen de SU en China onverminderd voort. Ook in de onderlinge relaties tussen de landen van dit subcontinent treden enige wijzigingen op.

b. China

Hua Kuo-feng is tot opvolger van premier Chou En-lai benoemd. Uitgebreide rellen zijn ontstaan op het Tien An Men plein in Peking. Een campagne tegen gematigde politici, met Teng Hsiao Ping als belangrijkste doelwit, heeft de Chinese politiek de afgelopen maanden in de ban gehouden.

c. Laos

Na het bezoek van de Laotiaanse premier Phomvihan aan de SU is nogmaals duidelijk naar voren gekomen, dat de betrekkingen tussen beide landen bijzonder hecht zijn.

d. Kambodja

De relaties van Kambodja, thans geheten democratisch Kampuchea, met Vietnam zijn nog er koel te noemen.

Geheim

2. Relaties van de SU en China m.b.t. het Indisch subcontinent

De SU en China streven naar een instandhouding of zo mogelijk vergroten van hun invloedssferen in de landen van het Indisch subcontinent. Een door de SU voorgesteld "Aziatisch veiligheidssysteem" voor het gebied heeft tot dusver geen weerklank in deze regio gevonden. Desondanks blijft China bezorgd om dit Sovjet streven, waarin ze een poging tot "Einkreisung" ziet. Binnen deze context zijn de verhoudingen van deze beide grootmachten met staten gelegen op het Indisch subcontinent, van belang. Een evaluatie van deze verhoudingen, alsmede een aantal gegevens terzake van de landen gelegen in dit gebied, illustreren de huidige situatie.

a. India

Inwonertal van rond 600 miljoen. Defensie-apparaat bestaat uit ongeveer 1 miljoen beroepsmilitairen, waarvan ongeveer 825.000 landmacht-, 100.000 luchtmacht- en 30.000 marine-militairen. Naast Engels materiaal beschikt het Indiase leger vnl. over Sovjet materieel, zoals o.a. T-54 en T-55 tanks, MIG-21 vliegtuigen en OSA patrouilleboten.

In mei 1974 nam India haar eerste kernproef en lanceerde in april 1975 haar eerste satelliet. India onderhoudt in het bijzonder sedert 1971 goede relaties met de SU. Negatief Chinees commentaar volgde op de Indiase machtsconsolidatie in (het door India en Pakistan omstreden gebied) Kashmir, de amnestie van Sikkim en de afkondiging van de noodtoestand door premier Ghandi. Toch zorgde Peking er aanvankelijk wel voor niet volledig de deur te sluiten

voor eventuele contacten.

Het Chinese streven naar een dialoog kwam tot stilstand na de staatsgreep in Bangladesh (augustus 1975). Sinds die tijd ligt het initiatief bij New Delhi, van welke zijde vorige maand de eerste reactie kwam doordat bekend werd dat Narayan na 15 jaar onderbreking een ambassadeurspost in Peking weer gaat bezetten. Premier Ghandi heeft benadrukt, dat het Sovjet-Indiase vriendschapsverdrag (1971) de niet-gebonden stellingname niet heeft aangetast en India niet zal deelnemen aan het Sovjet plan voor een Aziatisch veiligheidssysteem. Dit bleek eens te meer uit premier Ghandi's ontwijkende antwoorden op de vragen van journalisten t.a.v. deze zaak na haar bezoek aan de SU afgelopen maand. Ghandi vermeldde geen veranderingen in de onderlinge relaties tussen SU en India. Een, voor de SU groter, probleem vormt de zoon van de premier, Sanjay Ghandi, die steeds meer op de voorgrond treedt en openlijk heeft verklaard niets te willen weten van een te nauwe binding met de SU. Ook het op 13 mei ondertekende document voor herstel van de diplomatieke betrekkingen tussen India en het door China beschermde Pakistan, baart Moskou enige zorg. Volgens premier Ghandi is het struikelblok in de Chinees-Indiase verhoudingen de Chinese strategie, welke naar Indiase opvatting o.m. betekent een Chinese steun aan dissidente groeperingen in India.

b. Pakistan

Heeft een bevolkingsaantal van ongeveer 60 miljoen. De landstrijdkrachten bestaan uit ongeveer 365.000 militairen, de luchtmacht uit 17.000 en de marine uit 10.000 militairen. Tot aan het Amerikaanse embargo uit de 60er jaren, ontving Pakistan van de VS o.a. Patton tanks, B-57 bommenwerpers en F-104 en F-86 gevechtsvliegtuigen.

Na de afkondiging van het embargo probeerde men de militaire materieel leveranties wat te spreiden. Van de SU kwamen enige T-54 en T-55 tanks, van Frankrijk een onderzeeboot en Mirage-vliegtuigen van Duitsland Cobra anti-tank geschut. Voornamelijk richtte Pakistan zich echter op China, die o.a. Il-28 bommenwerpers, MIG-19 vliegtuigen en T-59 tanks heeft geleverd. In 1975 heeft de VS het wapenembargo opgeheven, waardoor het voor Pakistan mogelijk wordt in de VS modern militair materieel te kopen. Hoewel Pakistan lid is van de CENVO blijft zij i.b. voor wat betreft de verhoudingen op het Indiase subcontinent sterk gelieerd met China wat o.a. moge blijken uit het eind mei gesloten verdrag tussen beide landen om te komen tot een militaire samenwerking.

c. Bangla Desh

Heeft een populatie van rond 67 miljoen. Het totale militaire apparaat bestaat uit ongeveer 36.000 man (landmacht 30.000 luchtmacht 5.500 en marine 500). Bangla Desh heeft nog weinig geavanceerde wapens, behoudens een aantal MIG-21 vliegtuigen. Sinds het nieuwe pro-Pakistan regime er zich gevestigd heeft (na de moord op de Moskou-gezinde Moejiboer Rahman) zijn de relaties met China duidelijk verbeterd. Voorbereidingen worden getroffen voor het uitwisselen van diplomatieke missies op ambassadeursniveau.

d. Sri Lanka (Ceylon)

Bevolkingsaantal van 14 miljoen met landstrijdkrachten van bijna 9.000 man, een Marine van 2.400 en een luchtmacht van 2.300 man sterkte. Sri Lanka heeft te weinig middelen om moderne wapens aan te schaffen. Haar verhouding tot China blijft goed, wat o.a. blijkt uit de Chinese lening aan Ceylon.

Voor Sri Lanka is China zowel de grootste importeur als exporteur van goederen.

e. Nepal

Heeft een inwonertal van 12 miljoen mensen met voornamelijk landstrijdkrachten ter sterkte van 20.000 man. Haar wapens betreft zij grotendeels van India. Nepal onderhoudt nog steeds nauwe relaties met India, voortkomend uit het India-Nepal verdrag van 1950.

Hoewel China heeft getracht profijt te trekken uit de Nepalese negatieve reactie op de Indiase annexatie van Sikkim, door economische steunverlening, door het uitwisselen van delegaties en politieke steun, is het haar nog niet gelukt Nepal van India los te weken. Nepals vorst Bihendra heeft van 2 tot 9 juni Tibet bezocht, alwaar hij ook besprekingen heeft gevoerd met de Chinese premier Hoesj Kuo-feng.

f. Bhoetan

Heeft een bevolking van ruim 1 miljoen en een legertje van 5.000 man, die door India worden opgeleid. De politieke status van Bhoetan hangt af van het vriendschapsverdrag met India (1948). In 1958 werd door India verklaard, dat iedere agressie tegen Bhoetan oorlog met India zou betekenen.

Er bestaan geen relaties met China.

g. Afghanistan

Hoewel geografisch niet behorend tot het Indische subcontinent, doch voor de volledigheid van het beeld, noodzakelijk te vermelden. Heeft een inwonertal van 19 miljoen. Beschikt over een landmacht (uitgerust met o.a. T-34, T-54 en T-55 tanks) van 80.000 man en een luchtmacht van 8.000 man (met o.a. MIG-15, -17, en -21 toestellen). China heeft de laatste jaren getracht haar betrekkingen met Afghanistan te verbeteren. In 1975 is tussen beide landen een nieuw handelsakkoord gesloten, doch de band tussen Afghanistan en de SU blijft zeer hecht.

(C-3) (R) (W)

Commentaar: Samenvattend kan gesteld worden, dat de SU ondanks China's recent verbeterde relaties met Bangla Desh qua "invloedssfeer" op het Indische subcontinent de meerderheid is in vergelijking met China als we tenminste de grootte, belangrijkheid en militaire potentie van de landen in deze regio als uitgangspunt nemen.

E.e.a. wordt voornamelijk veroorzaakt door de betrekkingen van de SU en het belangrijkste land van dit subcontinent, India. Dat de verhoudingen niet zonder meer stabiel zijn te noemen, blijkt in het bijzonder uit het in bovenstaande vermelde omtrent India.

Confidentieel

3. China

In tegenstelling tot het gestelde in het Maandoverzicht nr 1/76, is niet Teng Hsiao Ping, maar Hua Kuo-feng tot de opvolger van Chou En-lai benoemd. Na aanvankelijk als "waarnemend" premier te zijn benoemd, is hij tegelijkertijd met de bekendmaking van de onthefing van Teng uit al zijn politieke functies (met uitzondering van het partij-lidmaatschap) als de definitieve nieuwe premier aangewezen.

Voorafgaande aan Teng's ontzetting, was er sprake van een felle campagne tegen gematigde politici, welke is begonnen aan de Universiteit van Peking, maar die zich snel heeft uitgebreid, waarbij Sjanghai (ook tijdens de Culturele Revolutie het belangrijkste centrum van de radicalen) weer een vooraanstaande rol speelde. Termen uit de Culturele Revolutie als "kapitalistische zwerver" en "de Chinese Krushchev" (zo werd ook de tijdens de Culturele Revolutie afgezette president Lioe Sjao-tsji genoemd) werden veelvuldig gebruikt.

De val van Teng en de benoeming van Hua, bekendgemaakt via een resolutie van het Centraal Comité van de CCP, volgde op rellen die waren ontstaan op het Tien An Men plein in Peking. Aanleiding tot de rellen was het verwijderen van rouwkranen, neergelegd voor Chou En-lai t.g.v. het Chinese feest van de doden: "Tsing-ming". Deze rellen groeiden uit tot een demonstratie van steun voor het beleid van Chou en diens beschermeling Teng. Een tegenbetoging volgde een dag na de bekendmaking van de resolutie van het Centraal Comité en was een steun-betuiging aan partijleider Mao tse-Toeng en de CCP

(B-2) (R) (W)

Commentaar/Toelichting: Hua Kuo-feng, (54 jaar) is afkomstig uit Mao's geboorteprovincie Hunan, alwaar hij in 1958 vice-gouverneur werd. In 1973 werd hij benoemd tot lid van het Politbureau, waar hij als hoogste landbouwfunctionaris werkte. In januari 1975 werd hij één van de 12 vice-premiers en minister van Openbare Veiligheid. Hua heeft steeds kunnen voorkomen vereenzelvigd te worden met de radicalen of de gematigden en is ook geen slachtoffer geworden van de Culturele Revolutie, zoals Teng dat wel was. Hua heeft zich niet of nauwelijks met de internationale politiek beziggehouden. De laatste maanden was hij vooral actief in de landbouwcampagne en hadden in het bijzonder de mechanisatieplannen zijn aandacht. Na het overlijden van "bemiddelaar" Chou En-lai is de onevenwichtigheid in de Chinese politieke organen en het bestaan van tegenstrijdige groeperingen in delen van de bevolking duidelijk naar voren gekomen. De persoon van Teng diende daarbij slechts als centraal punt, waarop de kritiek op een gematigd beleid, gericht kon

worden. De problemen zijn voornamelijk van binnenlands-politieke aard en zijn ontstaan door controversen over de wijze hoe een optimale combinatie in het onderwijs te vinden van enerzijds maoïstische ideologie en anderzijds de benodigde technische kennis gericht op China's groei behoeften, hoe de kwantiteit en kwaliteit van de producten vast te stellen zonder dat het Chinese volk verburgerlijkt en in hoeverre een import van buitenlandse know-how, noodzakelijk voor de ontwikkeling en mogelijk ook voor de strijdkrachten, kan worden toegestaan.

De campagne van de afgelopen maanden zal, zoals het zich nu laat aanzien, niet uitgroeien tot een omvang als die tijdens de Culturele Revolutie. Wel kunnen de problemen, ontstaan bij de opvolging van Chou, een indicatie vormen voor eventuele problemen, die zouden kunnen opkomen als partijleider Mao zelf komt te overlijden. Gevolgen voor de buitenlandse politiek van China lijkt e.e.a. niet te zullen hebben; het is onwaarschijnlijk dat de Chinese houding tegenover de SU zal worden gewijzigd. Een zeer duidelijke aanwijzing hiervoor, was reeds de scherpe anti-Sovjet toespraak van Hua bij het banket t.g.v. het bezoek van de Egyptische vice-president Moebarak. Ook in de relatie met de VS en het Westen worden geen wijzigingen van belang verwacht.

Confidentieel

4. Laos

De minister-president van Laos, Kaysone Phomvihane, heeft een bezoek van twee weken gebracht aan de SU. Overeenkomsten zijn getekend op het gebied van culturele en wetenschappelijke samenwerking, handel en hulp bij het opzetten van een geologische dienst. Laos steunde het Sovjet standpunt t.a.v. het "proletarisch internationalisme", wat in feite een codewoord is voor het primaatschap van Moskou in de internationale communistische beweging. Ook hebben de Laotianen een nieuwe Sovjet formule voor het Aziatisch Veiligheidsstelsel geaccepteerd, wat inhoudt dat vrede en stabiliteit bewaard moeten blijven door het gezamenlijk streven van de staten in dit continent.

De partijen waren, naar het zich liet aanzien, op alle punten eensgezind en de Laotianen zouden op overdreven wijze hun lof hebben betuigd aan de SU.

B-2) (Gr) (R)

Commentaar: Ook dit bezoek moet weer in het licht gezien worden van de strijd om invloed in Zuid-Oost Azië tussen de SU en China.

De verhoudingen tussen de SU en het communistische Laos zijn altijd goed geweest. Laos heeft vanaf het begin van de communistische machtsovername onder invloed gestaan van het met de SU bevriende Vietnam. In maart, tijdens het bezoek van Kaysone aan China, spraken de Chinezen hun bezorgdheid uit over de nadruk die Vientiane legt op haar betrekkingen met Moskou. Na het bezoek van de Laotianen aan de SU zullen de Chinezen

ongetwijfeld nog meer achterdocht hebben, hoewel het te ver zou gaan te stellen dat Laos zijn keuze tussen de twee Communistische grootmachten nu volledig gemaakt zou hebben.

Confidentieel 5. Kambodja

Kambodja heet tegenwoordig: Demokratisch Kampuchea. Tijdens de viering van Kampuchea's nationale dag was de hoogste Vietnamese gast de vice-premier Le Thanh Nghi, die slechts op de zesde plaats staat in de Vietnamese hiërarchie. Dit staat in schril contrast tot de viering van de nationale dag in Laos, waar alle Vietnamese topleiders aanwezig waren. Ook de Vietnamese gelukwens aan Kampuchea was koel opgesteld.

(B-2) (Gr)

Commentaar: De Vietnamezen hebben nog maar weinig vertrouwen in de harde binnenlandse aanpak van het Kampuchea-regime. Belangrijk in dit verband is vooral ook de goede verstandhouding tussen Kampuchea en China met daartegenover de relaties die bestaan tussen enerzijds de SU en anderzijds Vietnam en Laos. Samenvattend kan gesteld worden, dat de verhoudingen tussen Demokratisch Kampuchea en Vietnam nog niet aanzienlijk zijn verbeterd.